

Raport științific

privind implementarea proiectului în perioada ianuarie – decembrie 2015

Written heritage of the Roman civilization in northern Romania

project number PN-II-ID-PCE-2011-3-0096

Această etapă de desfășurare a proiectului poate fi definită prin continuarea activităților de anul trecut și prin aprofundarea analizei materialului epigrafic roman existent pe teritoriul provinciei Dacia Porolissensis. În acest an, în cadrul proiectului au fost angajați 5 cercetători, dintre care doi cu 8 ore/zi (Prof. Dr. Ioan Piso și Dr. Rada Varga – ultima reducându-și norma în ultimele luni ale anului), doi cu 2 ore/zi (Dr. George Cupcea și Dr. Felix Marcu) și unul fără a avea normă fixă, dată fiind situația bugetară a proiectului (Conf. Dr. Radu ardevan). Date fiind condițiile de finanțare din ultimii ani, obiectivul principal al anului 2015 a fost aprofundarea cercetării materialului tegular, eforturile echipei îndreptându-se în mare parte în această direcție.

A. Procesarea și analizarea materialului

Procesarea și analizarea materialului epigrafic vizat a înglobat două componente principale: cercetarea de teren și analiza „de birou”. În ceea ce privește cercetările de teren, s-au efectuat deplasări de documentare la Timișoara și Zalău și s-a lucrat în lapidarul și depozitul muzeului din Cluj, unde au fost realizate aproximativ 1000 de fotografii. Cele două manuscrise, referitoare la materialul tegular din Zalău (avându-i ca autori pe Ioan Piso și Dan Deac) și din Cluj (avându-i ca autori pe Ioan Piso și Felix Marcu) sunt într-un stadiu foarte avansat, iar în prima jumătate a anului 2016 vor fi date la tipar. Cele două cărți vor avea o rganizare similară, după introducerea de ordin istoric și istoriografic fiind prezentat materialul tegular, organizat după numele trupeiilor ce apar pe ștampile. În forma sa brtuă, manuscrisul privind tegulele din Zalău are aproximativ 485 de pagini, iar cel referitor la materialul din Cluj, 250 de pagini; fișele de obiect nu sunt încă numerotate, acest lucru făcându-se doar în faza finală de editare, când se va realiza și corelarea lor cu materialul fotografic.

Structura unei fișe pentru materialul tegular ștampilat este următoarea:

(1249) Estampille sans cartouche, avec des lettres en relief; manque l'extrémité gauche cu C; sur un fragment de tuile avec un signe rond fait avec deux doigts.

Dimensions: 1,2 x 6 cm.

Écriture: lettres: 1-1,2 cm; ligature VI, faite comme une ligature VA.

Cond. déc.: trouvée en 1977 par Al. Matei dans le temple de Bel de Porolissum (N 2 T 68).

Lieu conserv.: MJIAZ, inv. ----

C. Torma, AEM 3, 1979, p. 112, n° 11; J. Szilágyi, Ziegelstempel, p. 55, pl. XVI/239; N. Gudea, AMP 8, 1984, p. 222/VII, 226, fig. 1/7; Al. V. Matei, I. Bajusz, Romita 1997 1997, p. 67-81, p. 161, pl. III/7; N. Gudea, DakLimes, p. *48, n° 25/27; M. Grec, DacPor, p. 65, fig. 26/7.

Co(hortis) VI T(hracum)

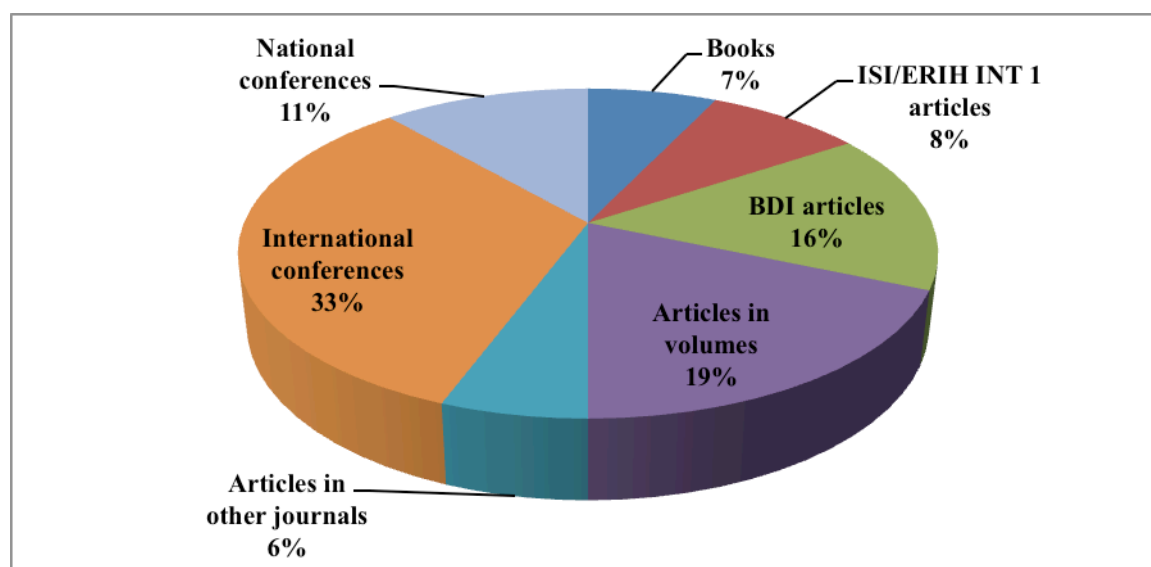
C. Torma: *(Alae) cont(ariorum)*; c'est J. Szilágyi qui a reconnu la troupe d'après un exemplaire complet trouvé à Porolissum. N. Gudea range cette estampille dans le type VII.

Datation: du IIIe siècle, en raison des lettres imprimées.

În ceea ce privește fișele de inscripții, anul acesta a fost finalizată în cea mai mare parte analiza materialului epigrafic din: Potaissa, Bucium, Romita, Optatiana și Bologa și Porolissum. Multe dintre rezultatele științifice directe ale prelucrării acestor piese sunt vizibile în studiile publicate și prezentările susținute de către membrii echipei.

B. Diseminarea

Pe tot parcursul desfășurării acestui proiect, aducerea rezultatelor noastre în fața comunității științifice a fost considerată de cea mai mare importanță și tratată ca atare. Astfel, în momentul de față de la demararea proiectului până în prezent, echipa a realizat 54 de livrabile, distribuite astfel:

Pentru anul în curs, rezultatele raportate sunt:

Articole în periodice ERIH INT 1:

I. Piso, *Bemerkungen zu Dexippos Vindobonensis*, *Tyche* 30, 2015, sub tipar.

Articole în periodice BDI:

I. Piso, D. Deac, R. Zăgreanu, *Epigraphica Porolissensia*, *Acta Musei Porolissensis*, 37, 2015, sub tipar.

I. Piso, D. Deac, R. Zăgreanu, *Studia Porolissensia* (VI), *Acta Musei Porolissensis*, 37, 2015, sub tipar.

Articole în alte periodice:

I. Piso, *Studia Porolissensia* IV, *Revista Bistriței*, XXVIII/2014, pp. 124-130.

Articole în volume:

I. Piso, *War Die Eroberung Dakiens Eine Notwendigkeit?*, in *Columa Traiani*, Wien, 2015, under press.

Participări la reüninuni științifice internaționale:

I. Piso, *Die Ziegelstempel und die Wirtschaft der Provinz Dakien*, 3rd International Conference on the Roman Danubian Provinces, Viena, 10-14 noiembrie 2015; **I. Piso**, *La legio V Macedonica et la guerre orientale de Caracalla*, In memoriam Constantini Daicoviciu, 41th edition, Caransebeș, 17-20 februarie 2015; **R. Ardevan**, *Danuvius versus Istros. Looking at the Commercial Orientation of the Lower Danube Valley in the 2nd–3rd Centuries AD*, In memoriam Constantini Daicoviciu, 41th edition, Caransebeș, 17-20 februarie 2015; **R. Varga**, *Epigraphic manifestations of the medical personnel. A comparative approach on the epigraphy of “military” and “civilian” health workers*, Limes Congress, 13-20 septembrie 2015, Ingolstadt; **R. Varga**, *Work and identity. The inscriptions of traders from Pannonia, Dacia and Moesia*, In memoriam Constantini Daicoviciu, 41th edition, Caransebeș, 17-20 februarie 2015; **R. Varga**, **G. Cupcea**, *A prosopographical survey of the governors’ guards from the Principate’s period*, *Mensa Rotunda Epigraphiae Dacicae Pannonicaeque*, 16-17 octombrie 2015, Cluj-Napoca; **G. Cupcea**, *Roman military personnel and frontier security*, Limes Congress, 13-20 septembrie 2015, Ingolstadt; **G. Cupcea**, *The Role of River Frontiers in the Roman Empire in Commerce and Culture Contact*, In memoriam Constantini

Daicoviciu, 41th edition, Caransebeș, 17-20 februarie 2015; **F. Marcu**, *Coh. V Gallorum and the Supply Base at Pojejena*, In memoriam Constantini Daicoviciu, 41th edition, Caransebeș, 17-20 februarie 2015; **F. Marcu, G. Cupcea**, C. Gaiu, R. Zăgreanu, Z. Csok, *Recent developments in understanding Limes Porolissensis*, Limes Congress, 13-20 septembrie 2015, Ingolstadt.

Participări la reüninuni științifice naționale:

R. Varga, *Romans 1 by 1. Construirea unei baze de date de populație pentru antichitatea clasică*, Biografie, prosopografie, genealogie. Metodologie si studii de caz din antichitate pana in prezent, Iași, 16 mai 2015.

Conferințe susținute:

R. Varga, *Towards a population database for the Roman Empire. Why, how, and where to start from?*, susținută la Digital Classicist Seminar, 6 ianuarie 2015, Berlin

Site-ul proiectului: http://hiphi.ubbcluj.ro/written_heritage/index.html

CONCLUZII

Având în vedere toate cele prezentate mai sus, putem concluziona că obiectivele propuse au fost îndeplinite cu succes, chiar și în condițiile reducerii bugetare din 2013-2015. În acest punct, putem afirma fără dubii că rezultatele finale ale acestui proiect vor fi extrem de relevante pentru comunitatea științifică.

Prof. dr. Ioan Piso

